

Marjat – metsiemme arvotuotteet

Kuva: Metla/Erkki Oksanen

METLA

metsä · tieto · osaaminen · hyvinvointi

Marjat – metsiemme arvotuotteet

Marjojen ja sienien tutkimus aloitettiin Metlan Joensuun tutkimusasemalla jo 27 vuotta sitten. Tällä hetkellä marjat ja sienet ovat osa laajempaa hanketta, jossa tutkitaan kasvifenologisten ilmiöiden ajoittumista, metsäpuiden siemensatoja sekä marja- ja sienisatoja muuttuvassa ilmastossa. Pitkäaikaiset seuranta- ja tutkimukset antavat tietoa ilmastotekijöiden vaikutuksesta kasvien kasvurytmiin ja luovat pohjan mallinnukselle, jossa lasketaan ennusteita männyn ja kuusen siemensadolle, marjasatojen ajoittumiselle sekä puiden ja marjojen pakkasvaurioriskeille.

Vuosien varrella tutkimusprojektin kaikkein suosituimmaksi tuotteeksi ovat nousseet jokakesäiset marja- ja sienisatoennusteet. Suurelle yleisölle julkaistavan marjasatoennusteen takana on perusteellinen tutkimustyö.

Marjasatoennusteita odotetaan

Tutkimuksen ja ennusteiden pohjana on koealaverkosto, johon kuuluu 150–200 metsikköä ja suota eri puolilla Suomea.

Kussakin metsikössä on viisi neliömetrin suuruista pysyvää koealaa. Näiltä koealoilta lasketaan marjojen kukat, raakileet ja kypsät marjat.

Laskutoimituksia tekevät Metlan oman väen lisäksi myös eri yliopistojen (Helsinki, Turku ja Joensuu) ja metsäoppilaitosten opiskelijat sekä 4H-nuoret toimihenkilöittensä opastamana. Jokaisen koeruudun lukema saadaan nyky-tekniikalla tietokantaan välittömästi, minkä jälkeen päästään laatimaan satoennusteita. Tutkimukseen on otettu mukaan tärkeimmät marjamme mustikka, puolukka ja suomurain, joka tunnetaan myös nimillä lakka, hilla, lintti ja valokki.

Kasvukauden aikana Metla laatii 3–4 tiedotetta sekä teemakarttoja marjalajien kukinnan tai kypsymisen aikataulusta, satomääristä sekä marjasatoon vaikuttaneista tekijöistä valtakunnallisesti ja alueellisesti.

Marjastajat ovat tottuneet saamaan kesän ensimmäisen, mustikan ja suomuraimen kukinnasta kertovan ennusteen kesä-kuun puolivälissä. Lisää tietoa saadaan heinäkuussa, jolloin raportoidaan mustikan ja suomuraimen sadon määrästä ja myös siitä, milloin sato kypsyy missäkin päin Suomea. Heinä-kuun tiedoissa on mukana myös puolukan kukinnan tilanne. Kolmas tiedote lähtee syyskuussa, ja siinä kerrotaan puolukan satonäkymien lisäksi myös syksyn sienisadosta.

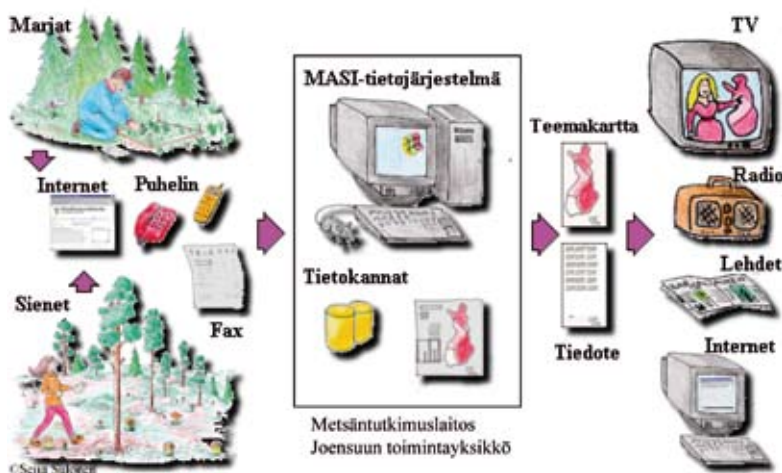
Sääolot voivat romuttaa hyvinkin marjasatoennusteen. Halla ja pohjoistuulet saattavat tehdä suurenkin loven marjasatoon tai pitkä kuivakausi voi näivettää lupaavalta näyttävän sadon olemattomiin. Satotasoa voi alentaa myös pölytyksen epäonnis-

tuminen. Pölyttävät hyönteiset eivät liiku kylmillä ja tuulisilla säillä. Joskus rankkasateet saattavat piiskata kukkien terälehtiä niin rankasti, että hyönteiset eivät löydä pölytettäviä kukkia.

Marjasadosta saadaan talteen vain pieni osa

Hyvinä marjavuosina 2005 ja 2007 mustikkaa ja puolukkaa kerättiin kotitalouksiin, kauppa- ja ravintoloihin ja vastaanottopisteisiin noin 50 miljoonaa kiloa. Määrä voisi olla suurempikin – se vastaa

vain kymmentä prosenttia marjalajien biologisesta sadosta! Vuosina 2005 ja 2007 kauppaan tuotu marjamäärä oli keskimäärin 12 miljoonaa kiloa (puolukka ja mustikka yhteensä). Kauppaan saatu määrä on nousussa lähinnä ulkomaalaisten poimijoiden ansiosta. Mustikan ja puolukan lisäksi muita marjalajeja – suomurain, variksenmarja, iso- ja pikkukarpalo, valdelma ja juolukka – kerätään arviolta yhteensä noin 10 miljoonaa kiloa. Metsissä ja soilla kasvavat luonnontuotteet voidaan jakaa neljään

Marjasatotietojen siirtyminen maastosta internetin, puhelimen tai faxin välityksellä MASI-tietojärjestelmään ja edelleen tiedotteiden ja teemakarttojen välityksellä median käytettäväksi.

pääryhmään:

1. luonnonmarjat, 2. sienet ja 3. yrtit sekä 4. erikoisluonnontuotteet.

Erikoisluonnontuotteita ovat:

- ◆ Puiden sivutuotteet (pettu, mahla, kävyt, havut, tuohi, terva, pihka)
- ◆ Kuitukasvit (nokkonen ja tupasvilla)
- ◆ Koriste- ja punontamateriaalit (sammalet, jäkälät, varvut)

Suomessa kasvaa 37 syötävää marjakasvilajia, joista ainakin kuudentoista marjoja voidaan poimia ihmisen syötäväksi. Suomen väestöstä 56 % poimii marjoja, 38 % sieniä sekä 17 % yrttejä ja erilaisia kukkia. Kahdeksan taloudellisesti merkittävimmän luonnonmarjan vuotuinen sato on keskimäärin satovuonna yhteensä 686,7 miljoonaa kiloa ja talteenoton arvo 77,2 miljoonaa euroa vuonna 2005.

Kuva: Metla/Kauko Salo

Marjasadoista tiedotetaan Metlan Metinfo-tietopalvelun

www.metla.fi/metinfo/monikaytto/marjasieni lehdistötiedotteiden ja tv-ohjelmien välityksellä.

Lisätietoja:

Vanhempi tutkija Kauko Salo
puh 010 211 3034, 050 391 3034
kauko.salo@metla.fi